

NĚKOLIK POZNÁMEK K CHÁPÁNÍ POJMŮ RŮST A ROZVOJ Z POHLEDU EKONOMICKÝCH VĚD

DOC. RNDR. MILAN VITURKA, CSC.

ING. DOMINIKA TÓTHOVÁ

EKONOMICKO-SPRÁVNÍ FAKULTA MU, BRNO

**XVII. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O REGIONÁLNÍCH VĚDÁCH
HUSTOPEČE, 18. – 20. ČERVNA, 2014**

HISTORIE – DOMINANCE EKONOMICKÉHO RŮSTU

Růst a rozvoj – komplementární pojmy, v praxi často zaměňovány

Hlavní hospodářský cíl

- stabilní růst (HDP), nízká inflace a nezaměstnanost

Hlavní teorie ekonomického růstu formující hospodářskou politiku po 2. světové válce

- Keynesiánství
- Neoklasická ekonomie (Solow, Lucas, Romer)

Nedostatky

- redukce hodnoty na cenu → ukazatel HDP
- gnoseologická rámeček uzavřených fyzikálních systémů
- koncept „ceteris paribus“

SOUČASNOST - DISKURZ EKONOMICKÉHO ROZVOJE

Meadows et al.: The Limits to Growth (1972)

- důraz na interakce společenského rozvoje

Luhmann (1982)

- samoorganizační teorie

Prigogine a Stenger (1984)

- teorie samoorganizujících se otevřených komplexních systémů

Sen (1983)

- hospodářský růst je jedním z aspektů procesu ekonomického rozvoje

Kovanda (2011)

- rozvoj společenských systémů je spojen s neustálým vznikáním nové kvality a nelze jej proto predikovat

Sedláček (2012)

- svět je ceteris non paribus

postupný přechod k chápání rozvoje jako multidimenzionálního konceptu zahrnujícího materiální, sociální, environmentální, politické a kulturní faktory resp. determinanty kvality života

RŮST A ROZVOJ Z POHLEDU REGIONÁLNÍ TEORIE

- regionální růst – regionální desagregace makroekonomických dat
- regionální rozvoj – vývojová a hierarchická diferenciacie → rozdílné časoprostorové tendence → rozvojové disparity
- komplexní hodnocení kvality podnikatelského a sociálního prostředí, inovačního potenciálu (konkurenceschopnost) a využití lidských zdrojů (adaptabilita) – integrační teorie udržitelného regionálního rozvoje (KRES ESF)
- hlavním impulsem rozvoje jsou nejvyspělejší regiony (póly rozvoje) – integrace na základě difúze pozitivních efektů (osy rozvoje), zejména na nižší kvalitativní úrovni diferenciacie
- integrační potenciál P_{ij} pólů rozvoje je pak chápán jako percepce významu jimi generovaných podnikatelských a dalších interakcí:

$$P_{ij} = \frac{p_i * p_j}{d_{ij} * s_{ij}}$$

CHÁPÁNÍ POJMŮ

	RŮST	ROZVOJ
Britannica (2014)	růst národního bohatství	transformace rozvojových ekonomik kvantitativní a kvalitativní změny ekonomiky
Wikipedia (2014)	růst tržní hodnoty zboží a služeb (HDP)	růst životní úrovně a ekonomického zdraví (kvantitativní i kvalitativní změny v ekonomice)
Samuelson a Nordhaus (1995)	zvýšení celkového/potenciálního produktu	efektivní ekonomická transformace méně vyspělých zemí

PRAKTICKÉ (POLITICKÉ) KONSEKVENCE

GLOBÁLNÍ NEGATIVA

Přesvědčení o bezproblémové přenositelnosti západních hodnotových schémat – dluhové krize

Environmentální degradace jako vedlejší efekt zelené revoluce

GLOBÁLNÍ POZITIVA

Překonání bludného kruhu chudoby – Asijští tygři

Snížení globálních nerovností v ekonomické vyspělosti (Deaton: The great escape)

LIMITY PRAKTICKÉ APLIKACE TEORIÍ HLAVNÍHO PROUDU

- od reality odtržené matematické modelování
- firmy vnímány pouze jako „černé skříňky“
- podceňování významu vyvážené sociální politiky, která je ovšem předpokladem vyváženého ekonomického rozvoje

obtížná využitelnost modelů růstu pro praxi

praktický důsledek – tvorba hospodářské politiky bez znalosti teorie (muddling through process)

- Žák (2006) – nový cíl hospodářské politiky: maximalizace blahobytu zahrnující i nemateriální stránky
- existující problémy lze chápat i jako impuls pro zásadní inovace hospodářské politiky v duchu konceptu „think global, act local“ (navržený doplněk „be solidary“)

ZÁVĚRY

Zvyšující se poptávka po vytvoření nového teoretického rámce komplexního strategického přístupu k podpoře společenského rozvoje (sociální kontrakt slučitelný s dlouhodobými společenskými zájmy).

Jako vhodný základ se jeví integrativní koncept kladoucí důraz na harmonizaci vztahu tří komponent:

- hospodářský růst jako hybná síla společenského rozvoje
- kvalita života jako hlavní cíl společenského rozvoje
- udržitelný rozvoj jako ideální směr společenského rozvoje.

Korespondující cíl regionální politiky: zabránit degradaci rozvojových schopností regionu.

Inspirativní prakticky orientovaný dokument: Territorial agenda EU 2020.